

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА**

71 – 45 / 12
Београд

дел.бр. 16005 датум 04.07.2012.

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

**МОНИТОРИНГ УСТАНОВА
У КОЈИМА СЕ НАЛАЗЕ
ЛИЦА ЛИШЕНА СЛОБОДЕ**

**МОНИТОРИНГ
ПОЛИЦИЈСКИХ УПРАВА И СТАНИЦА**

Извештај о посети ПУ ЗАЈЕЧАР

Београд, мај 2012. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамо разговара са тим лицима, са службеним лицима која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређење услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по Јавном позиву³ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Дијалог, Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUKOM), Међународна мрежа помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

План посета НПМ за 2012. годину је сачињен у складу са договором Заштитника грађана, Покрајинског Омбудсмана и изабраних удружења која су задужена да системски прате положај лица лишена слободе у посебним областима. Пошавши од намере да НПМ у наредне четири године посети све установе у којима се налазе лица лишена слободе, предвиђено је да се током 2012. године обави око 80 посета, од чега 50 полицијских станица, 10 затвора, 5 психијатријских болница, 6 установа социјалне заштите стационарног типа, прихватилиште за странце и 10 домова за старе особе и геронтолошких центара. Редовне посете установама ће бити најављене, а по потреби ће се обавити без претходне најаве.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ ће одржавати стални дијалог са посећеном установом као и органом у чијем је саставу, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

¹ "Сл. лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 16/2005 и 2/2006 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/2011

² 12. децембра 2011. године

³ објављеном 29. децембра 2011. године у „Службеном гласнику Републике Србије“

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОЛИЦИЈСКА УПРАВА	Полицијска управа Зајечар
РАЗЛОГ ПОСЕТЕ	Обављање послова Националног механизма за превенцију тортуре (НПМ) у складу са чл. 2а Закона о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака („Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/2011)
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Одвраћање органа јавне власти и службених лица од било каквог облика злостављања или мучења, као и њиховог усмеравања на стварање услова и поступање према лицима лишеним слободе у складу са важећим прописима и стандардима, све у циљу превенције тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака.
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана, у сарадњи са удружењем грађана Београдски центар за људска права
ВРСТА ПОСЕТЕ	Редовна посета, у складу са Планом посета Националног механизма за превенцију тортуре за 2012. годину
ДАТУМ ПОСЕТЕ	14. мај 2012. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављена писаним путем
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	вођа тима: Предраг Андрић, Виши саветник Заштитника грађана чланови тима: Јелена Самарџић, Млађи саветник Заштитника грађана Имола Шереш, представник Београдског центра за људска права

ТОК ПОСЕТЕ

ФАЗА I: РАЗГОВОР СА РУКОВОДСТВОМ УСТАНОВЕ

Посета тима Националног механизма за превенцију тортуре започета је разговором са Миланом Митровићем, замеником начелника Полицијске управе Зајечар, којом приликом је указано на мандат НПМ, опште циљеве који се желе постићи, принципе поступања и план посете Полицијској управи. Начелник Полицијске управе је представио Полицијску управу у општим цртама, и указао на основне проблеме са којима се Полицијска управа суочава у раду.

ФАЗА II: ОБИЛАЗАК УСТАНОВЕ

Тим НПМ је посету наставио обиласком зграде у седишту Полицијске управе. Извршен је увид и фотографисање просторија за полицијско задржавање и извршен обилазак просторије за испитивање осумњичених. Извршен је и обилазак просторија у КПЗ Зајечар, у Зајечару, у које се смештају лица којима је полицијско задржавање одређено решењем по ЗКП, у трајању до 48 сати.

ФАЗА III: РАЗГОВОР СА ЗАТЕЧЕНИМ ЛИЦИМА

Тим НПМ није обавио појединачне интервјуе са лицима лишеним слободе у седишту ПУ Зајечар, јер у моменту посете није затечено ни једно лице коме је одређено полицијско задржавање. Обављени су разговори са затеченим полицијским службеницима који су чланове тима НПМ информисали начину рада, као и проблемима са којима се суочавају у раду.

У КПЗ Зајечар је обављен разговор са лицем коме је задржавање одређено решењем по ЗКП, у трајању до 48 сати, као и са затеченим дежурним полицијским службеником.

ФАЗА IV: УВИД У ДОКУМЕНТАЦИЈУ

Извршен је увид и копирање документације у предметима лица према којима је одређено задржавање.

ФАЗА V: ЗАВРШНИ РАЗГОВОР СА РУКОВОДСТВОМ УСТАНОВЕ

Посета Полицијској управи окончана је завршним разговором тима НПМ са руководством ПУ Зајечар.

Вођа тима НПМ указао је на основне утиске о посети, пре свега о поштовању права лица лишених слободе, о елементима који могу довести до појаве тортуре, нечовечног или понижавајућег поступања, као и односу запослених према тиму НПМ. Прибављена су и додатна објашњења о појединим релевантним околностима. Изражена је спремност руководства ПУ Зајечар да се спроведу мере које буду предложене у извештају о посети.

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Сви полицијски службеници у седишту Полицијске управе остварили су пуну сарадњу са тимом НПМ, омогућили му приступ и преглед свих просторија и инсталација, фотографисање, пружили све тражене информације, омогућили несметан приступ, увид и фотографисање тражене документације, без обзира на степен њене тајности.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОЛИЦИЈСКОЈ УПРАВИ

ПОЛИЦИЈСКА УПРАВА	ЗАЈЕЧАР
Адреса ПУ	Ул. Пана Ђукића 1
Тел. ПУ	019 / 422 - 788
E-mail ПУ	potparolpuza@mup.gov.rs
Начелник ПУ	Ивица Ивановић
Одељења у саставу ПУ (која примењују полицијска овлашћења)	Одељење криминалистичке полиције Одељење полиције Одељење саобраћајне полиције
Испоставе и одсеци у седишту ПУ (који примењују полицијска овлашћења)	Одсек криминалистичке полиције Полицијска испостава Саобраћајна полицијска испостава Зајечар
Полицијске станице у саставу ПУ	Полицијска станица Књажевац Полицијска станица Сокобања Полицијска станица Бољевац
Просторије за полицијско задржавање	У седишту ПУ и свим полицијским станицама у саставу постоје просторије за полицијско задржавање по Закону о безбедности саобраћаја на путевима и по Закону о полицији – јавни ред и мир. Лица којима је задржавање одређено по Законнику о кривичном поступку смештају се у притворској јединици ОЗ Зајечар

ОБЈЕДИЊЕНИ ПОДАЦИ О РАДУ ПОЛИЦИЈСКЕ УПРАВЕ

Подаци о раду ПУ Зајечар – обједињени подаци за

Одељења у саставу ПУ Зајечар (која примењују полицијска овлашћења)

- Одељење криминалистичке полиције
- Одељење полиције
- Одељење саобраћајне полиције

Испоставе и одсеци у седишту ПУ Зајечар (који примењују полицијска овлашћења)

- Одсек криминалистичке полиције
- Полицијска испостава
- Саобраћајна полицијска испостава Зајечар

Полицијске станице у саставу ПУ Зајечар

- Полицијска станица Књажевац
- Полицијска станица Сокобања
- Полицијска станица Бољевац

Број лица којима је одређено задржавање у ПУ у 2011. г.	Због кривичног дела	42
	Због прекршаја	114

Број обављених лекарских прегледа задржаних лица у 2011. г.	/
---	---

Исхрана лица у време задржавања	није организована
---------------------------------	-------------------

Број задржаних лица којима је решењем суда одређен притвор у 2011. г.	/
---	---

Употреба средстава принуде од стране полицијских службеника ПУ у 2011.г.	Физичка снага	17
	Службена палица	/
	Средства за везивање	19
	Ватрено оружје	/

Притужбе на поступање полицијских службеника ПУ у 2011.г.	Број притужби	50
	Број основаних притужби	2

Дисциплински поступци за извршене повреде службене дужности полицијских службеника ПУ у 2011.г.	Број поступака	91
	Изречених мера за тешке повреде	53
	Изречених мера за лаке повреде	38
	Поступци у току - неокончани	/

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О РАДУ ОРГАНИЗАЦИОНИХ ЈЕДИНИЦА У СЕДИШТУ ПУ

Одељења у седишту ПУ Зајечар (која примењују полицијска овлашћења)	Одељење криминалистичке полиције Одељење полиције Одељење саобраћајне полиције
Испоставе и одсеци у седишту ПУ (који примењују полицијска овлашћења)	Одсек криминалистичке полиције Полицијска испостава Саобраћајна полицијска испостава
Просторије за полицијско задржавање	У седишту ПУ Зајечар, у главној згради, постоје три просторије за полицијско задржавање до 12 сати по Закону о безбедности саобраћаја на путевима и по Закону о полицији - јавни ред и мир. Лица којима је задржавање одређено по Законик у о кривичном поступку у трајању до 48 сати смештају се у притворској јединици ОЗ Зајечар

Број лица којима је одређено задржавање у ПИ у 2011. г.	Због кривичног дела	/
	Због прекршаја	4

Број обављених лекарских прегледа задржаних лица у 2011. г.	1
---	---

Исхрана лица у време задржавања	/
---------------------------------	---

Број задржаних лица којима је решењем суда одређен притвор у 2011. г.	/
---	---

Употреба средстава принуде од стране полицијских службеника ПИ у 2011.г.	Физичка снага	7
	Службена палица	/
	Средства за везивање	7
	Ватрено оружје	/

Притужбе на поступање полицијских службеника ПИ у 2011.г.	Број притужби	13
	Број основаних притужби	/

Дисциплински поступци за извршене повреде службене дужности полицијских службеника ПИ у 2011.г.	Број поступака	16
	Изречених мера за тешке повреде	7
	Изречених мера за лаке повреде	6
	Поступци у току - неокончани	3

Број лица којима је одређено задржавање у ОКП у 2011. г.	Због кривичног дела	11
	Због прекршаја	
Број обављених лекарских прегледа задржаних лица у 2011. г.		
Исхрана лица у време задржавања	/	
Број задржаних лица којима је решењем суда одређен притвор у 2011. г.		8
Употреба средстава принуде од стране полицијских службеника ОКП у 2011.г.	Физичка снага	/
	Службена палица	/
	Средства за везивање	/
	Ватрено оружје	/
Притужбе на поступање полицијских службеника ОКП у 2011. г.	Број притужби	2
	Број основаних притужби	/
Дисциплински поступци за извршене повреде службене дужности полицијских службеника ОКП у 2011.г.	Број поступака	2
	Изречених мера за тешке повреде	/
	Изречених мера за лаке повреде	1
	Поступци у току - неокончани	1
Број лица којима је одређено задржавање у СПИ у 2011. г.	Због кривичног дела	1
	Због прекршаја	82
Број обављених лекарских прегледа задржаних лица у 2011. г.		9
Исхрана лица у време задржавања	/	
Број задржаних лица којима је решењем суда одређен притвор у 2011. г.		1
Употреба средстава принуде од стране полицијских службеника СПИ у 2011.г.	Физичка снага	/
	Службена палица	/
	Средства за везивање	/
	Ватрено оружје	/
Притужбе на поступање полицијских службеника СПИ у 2011.г.	Број притужби	8
	Број основаних притужби	/
Дисциплински поступци за извршене повреде службене дужности полицијских службеника СПИ у 2011.г.	Број поступака	18
	Изречених мера за тешке повреде	5
	Изречених мера за лаке повреде	10
	Поступци у току - неокончани	3

ПОСТУПАЊЕ У ОСТВАРИВАЊУ ПОЛИЦИЈСКИХ ОВЛАШЋЕЊА

Затечени полицијски службеници су навели следеће:

Лице које је лишено слободе се одмах обавештава о својим правима, и то најпре усмено, а затим путем обрасца, ког лице лишено слободе својеручно потписује, како би се отклонила недоумица да ли је заиста поучено о својим правима. Ако лице лишено слободе не зна српски језик, или ако је реч о особи оштећеног слуха, ангажују се овлашћени тумачи по списку. Пре свега лице се поучи: да није дужно ништа да изјави и да све што изјави може бити употребљено као доказ, да има право на браниоца по свом избору, да несметано контактира са браниоцем и да бранилац присуствује његовом саслушању, да се о лишењу слободе без одлагања обавесте лица по његовом избору и да има право да га прегледа лекар.

Личне претресе лица лишених слободе увек обавља службено лице истог пола као и лице које се претреса. У случају одузимања ствари сачињава се потврда о привремено одузетим предметима, коју потписује лице коме је извршено одузимање и примерак потврде му се одмах уручује.

Обавештавање блиских лица по захтеву лица лишених слободе се обавља одмах по лишењу слободе, о обавештавању се увек сачињава службена белешка. Ако је потребно да се предузму мере за збрињавање деце или других лица о којима се лице лишено слободе стара одмах се обавештава надлежни Центар за социјални рад.

Лицу лишеном слободе се омогућује право да позове изабраног браниоца, а бранилац по службеној дужности се одређује по списку Адвокатске коморе Крагујевац, уз потпуно поштовање редоследа по списку. Указују да велики број адвоката одбија да приступи из разлога неуредног плаћања за пружене услуге бранилаца по службеној дужности, што додатно отежава рад.

Решење, односно наредба о задржавању лица се доноси најкасније у року од два сата по лишавању слободе, рок задржавања почиње да тече од момента лишавања слободе (по ЗКП и ЗОБС), односно од момента довођења у просторије полиције (по ЗЈРМ). Решење, односно наредба о задржавању се уручује задржаном лицу одмах. Решење о задржавању лица садржи правну поуку, а наредба о задржавању не садржи поуку о правном леку, јер исти није предвиђен.

Лекарски прегледи се обављају увек када лица лишена слободе то затраже и увек након примене мера принуде. Прегледи се обављају у оближњем здравственом центру. Не постоји проблем у вези обављања лекарских прегледа. Лекарски налаз и остала медицинска документација о прегледу се даје лицу лишеном слободе.

Извештај о употреби средстава принуде се сачињава у сваком случају када се примене средства принуде.

Лица којима је задржавање одређено наредбом због прекршаја по ЗОБС и ЗЈРМ у трајању до 12 сати задржавају се у просторијама за полицијско задржавање у седишту ПУ Зајечар, односно у испостави саобраћајне полиције Зајечар. Лица којима је задржавање одређено решењем по ЗКП у трајању до 48 сати смештају се у притворској јединици ОЗ Зајечар, у Зајечару, чије задржавање прати и обезбеђује полицијски службеник.

Полицијски службеници су навели и да се лица лишена слободе у протеклих годину дана нису притуживала на рад службених лица.

ПРОСТОРИЈЕ ЗА ПОЛИЦИЈСКО ЗАДРЖАВАЊЕ У СЕДИШТУ ПУ

У просторије за полицијско задржавање у седишту ПУ Зајечар се смештају лица којима је задржавање одређено наредбом по ЗОБС и решењем по ЗЈРМ, у трајању до 12 сати. Током обиласка просторија није затечено ниједно задржано лице.

Објект у коме је седиште ПУ Зајечар је двоспратна зграда у добром стању, из периода 1960 – 1970 године.

У приземљу зграде, налазе се 3 реновиране просторије за полицијско задржавање, једна поред друге, које су спојене заједничким ходником. Простор за време на свежем ваздуху не постоји.

Прва просторија која се налази крајње лево из заједничког ходника, димензија је: око 4 × 3 м, висине око 3 м. У просторији је један лежај, кога чини дрвена клупа димензија око 2 м × 1,50 м, има једно ћебе, делује чисто. Прозор има, прекривен металном плочом са рупама, димензија 0,70 × 0,70 цм, који се не отвара тако да је онемогућен доток природне светлости и свежег ваздуха, али се непријатан мирис не осећа.

Друга просторија налази се право од заједничког ходника, димензија је око 2 × 4 м и висине око 3 м. У просторији се налази једна дрвена клупа димензија 2 м × 1,50, има ћебе које делује чисто. Постоји један прозор, димензија износе 1 × 1,50, м отвара се што омогућује доток природне светлости и свежег ваздуха који су задовољавајући.

Трећа просторија налази се крајње десно из заједнички ходник, димензија 4 x 2 м, висине 3 м. Постоји једна дрвена клупа димензија 2 м x 1,50, има ћебе које делује чисто. Прозор има, димензија 1 x 1,50 м који се отвара и омогућује доток природне светлости и свежег ваздуха који су задовољавајући

Све три просторије изгледају уредно и одржавано. Влаге нема. Хигијена је добра. Зидови су окречени бело - сивом масном бојом. Под је епоксидни.

Вештачко осветљење постоји у све три просторије, чини га 1 сијалица постављена иза металне решетке, изнад врата сваке просторије.

У све три просторије постоји тоалет који није одељен од остатка просторије. Тоалет чини WC шоља са испирачем, чије је техничко решење потпуно адекватно за предвиђену намену, односно задовољава сигурносне и функционалне стандарде. WC шоља је метална, без било каквих керамичких или пластичних елемената. Испирач је у зиду, дугме за пуштање воде је у равни зида, тако да нема било каквих истурених делова који би могли представљати опасност од самоповређивања или који би могли бити лако оштећени.

У просторијама за задржавање у седишту ПУ Зајечар инсталирана опрема тоалета и његова хигијена представља огледни пример добре праксе.

У просторијама за задржавање не постоји славина за текућу воду за пиће.

УТВРЂЕНО

У седишту ПУ Зајечар задржаним лицима није на одговарајући начин омогућено коришћење воде за пиће.

ОСНОВ

Устав РС гарантује да нико не може бити изложен мучењу или нечовечном поступању или кажњавању и да се према лица лишена слободе мора поступати човечно. Важећи стандарди одређују да лице лишено слободе мора имати несметан приступ води за пиће. Вода мора испуњавати важеће хигијенске услове.

ПРЕПОРУКА

Унутар просторија за задржавање у седишту ПУ Зајечар инсталираће се славине за текућу воду (водећи рачуна да славина не представља ризик за повређивање или оштећење - по моделу постојећих испирача за тоалет), или ће се задржаним лицима омогућавати довољне количине воде за пиће у оригиналној пластичној амбалажи.

У седишту ПУ Зајечар се задржаним лицима, која се по устаљеној пракси не задржавају дуже од 12 сати, не даје ни један оброк.

УТВРЂЕНО

У седишту ПУ Зајечар задржаним лицима се не омогућује исхрана.

ОСНОВ

Устав РС гарантује да нико не може бити изложен мучењу или нечовечном поступању или кажњавању и да се према лица лишена слободe мора поступати човечно. Важећи стандарди одређују да се лицу лишеном слободe током његовог задржавања мора омогућити исхрана подобна за одржање његовог здравља и снаге.

ПРЕПОРУКА

ПУ Зајечар ће задржаним лицима омогућити један оброк хране најкасније у року од 6 сати од момента лишења слободe, а у случају да задржавање траје дуже од 12 сати, задржаном лицу ће се обезбедити три obroка хране дневно (доручак, ручак и вечера).

У просторијама за задржавање у седишту ПУ Зајечар постоје грејна тела која су ограђена металном плочом (табла) са рупицама, а што умањује могућност самоповређивања.

У просторијама за задржавање у седишту ПУ Зајечар не постоји дугме електричног звона за позивање дежурних полицијских службеника. Задржана лица су принуђена да полицијске службенике из дежурне собе, која није у непосредној близини просторија за задржавање, позивају лупањем о метална врата или виком. Негативан аспект напред наведеног недостатка се између осталог односи и на околност да у просторији за задржавање не постоји текућа вода за пића, те да доступност води за пиће непосредно зависи од дежурног полицијског службеника.

УТВРЂЕНО

У просторијама за задржавање лица у седишту ПУ Зајечар није установљен ефикасан систем који ће задржаном лицу омогућити да позове дежурног полицијског службеника, односно није обезбеђена благовременост тог контакта.

ОСНОВ

Препорука Комитета за превенцију тортуре Савета Европе је да све просторије за полицијско задржавање имају електрично звоно подобно да позове дежурног полицијског службеника у случају потребе (*лоше здравствено стање, жеђ, физиолошке и друге потребе*).

ПРЕПОРУКА

ПУ Зајечар ће у просторијама за полицијско задржавање инсталирати дугме електричног звона за позивање дежурног полицијског службеника.

У ПУ Зајечар се не води посебна евиденција о обиласцима задржаних лица од стране полицијских службеника, нити подаци о доношењу воде, евентуално хране задржаним лицима.

УТВРЂЕНО

У седишту ПУ Зајечар се не евидентирају контакти полицијских службеника и задржаних лица.

ОСНОВ

Устав РС налаже да се према лицу лишеном слободе мора поступати човечно и с уважавањем достојанства његове личности. Важећи стандарди одређују да службена лица треба да врше стални надзор над лицима која су задржана, пре свега у циљу безбедности и задовољења њихових основних потреба (*здравствено стање, жеђ, физиолошке и друге потребе*).

ПРЕПОРУКА

У седишту ПУ Зајечар ће се водити посебна евиденција о обиласцима задржаних лица од стране полицијских службеника, посебно подаци о доношењу воде, евентуално хране.

Целокупна површина просторија за задржавање је покривена видео надзором, са по једном камером, које су постављене на плафону у угловима просторије. Покривени су и делови где се налази WC шоља. Надзор се обавља на мониторима који су смештени у просторијама дежурног полицијског службеника, одмах поред пријавнице.

Употреба камера у просторијама за задржавање је видно назначена на улазним вратима у простор-ходник из кога се улази у све три просторије за задржавање али не и на самим вратима тих просторија.

Камере су тако усмерене да снимају део просторије у којој је WC шоља, а на мониторинг видео систему није замућен тај део простора. Осим тога, слика са тих камера је на мониторима у дежурној соби видљива свима који се у њој налазе или се могу наћи.

УТВРЂЕНО

У седишту ПУ Зајечар постојећи систем видео надзора у просторијама за задржавање не обезбеђује приватност, односно нарушава достојанство задржаних лица.

ОСНОВ

Устав РС гарантује да се према лица лишена слободе мора поступати са уважавањем достојанства његове личности, Закон о полицији разрађује ову уставну гаранцију одредбом која прописује обавезу полицијског службеника да у обављању својих послова поштује људско достојанство сваког лица.

ПРЕПОРУКА

ПУ Зајечар ће унапређењем система видео надзора у просторијама за задржавање у седишту ПУ обезбедити приватност задржаних лица, на тај начин што део око WC шоље неће бити јасно видљив, уз задржавање постојећег квалитета видео надзора и очувања безбедности.

ПОЛИЦИЈСКО ЗАДРЖАВАЊЕ У ОЗ ЗАЈЕЧАР

Лица којима је на територији ПУ Зајечар задржавање одређено решењем по ЗКП, у трајању до 48 сати, смештају се у притворској јединици ОЗ Зајечар, у Зајечару, чије задржавање прати и обезбеђује дежурни полицијски службеник.

У ОЗ Зајечар постоји једна посебна просторије намењене за полицијско задржавање. У случају задржавања већег броја лица иста се распоређују у притворске јединице заједно са притвореницима. Просторија за задржавање, налази се лево од улаза у притворску јединицу ОЗ Зајечар, коју чини приземна зграда, стара али релативно одржавана, у добром стању. Простор за време на свежем ваздуху постоји.

Просторија је димензија 8 квадратних метара, висине око 3 м, делује неуредно и неодржавано. Влаге нема. У просторији се налази један фиксирани кревет са душеком, дрвена клупа и сточић који је такође фиксиран за подлогу.

Кревет је опремљен са ћебетом, јастуком и постељином која делује прљаво и из којих се осећа непријатан мирис.

УТВРЂЕНО

Постељина и јастук које користе лица којима је одређено полицијско задржавање у ОЗ Зајечар су прљва и непријатног мириса.

ОСНОВ

Свако лице лишено слободе има право на прикладну постељину која се одржава у добром стању и мења довољно често.⁴

ПРЕПОРУКА

ПУ Зајечар ће у сарадњи са ОЗ Зајечар унапредити одржавање хигијене у погледу постељине коју користе лица којима је одређено полицијско задржавање тако што ће се тим лицима обезбедити чиста постељина и остали задовољавајући хигијенски услови боравка.

Прозор постоји, димензија је око 1,5 м x 1,8 м.

Доток природне светлости и свежег ваздуха је задовољавајући. Вештачко осветљење постоји, чини га једна сијалица. Под је у линолеуму. Унутар просторије не постоје камере видео надзора. Аларм за позивање страже постоји.

У просторији постоји мокри чвор који је у плочицама, само зидом одељен од остатка просторије тако да је омогућено ширење и задржавање непријатног мириса у спаваоници. Мокри чвор чини један чучавац и лавабо са славином. Влага је приметна, хигијена је лоша. Грејно тело унутар просторије постоји, чини је једна вертикална дебља цев.

⁴ Европска затворска правила, члан 21

УВИД У ДОКУМЕНТАЦИЈУ

Извршен је увид у књиге задржавања које се воде у ПУ Зајечар, нису уочене неправилности.

Извршен је увид у предмет бр. 153/12 задржаног лица Г. С. рођеног у Зајечару, 19. јануара 1979. године. Разлог за задржавање је нарушавање јавног реда и мира.

Решењем о задржавању, донетим 25. јануара 2012. године у 23 сата и 30 минута, Г. С. је одређено задржавање почев од 25. јануара 2012. године у 20 сата и 30 минута, до 26. јануара 2012. године 08 сата и 30 минута (у трајању од дванаест сати), с тим да је наведено време истека задржавања уписано руком изнад одштампане линије у тексту. У Службено записнику о задржавању лица 25. јануара 2012. године наведено је да је у Решењу о задржавању одређено задржавање почев од 25. јануара 2012. године у 20 сата и 30 минута, а да је окончано у 26. јануара 2012. године у 08 сати и 30 минута (у трајању од дванаест сати). Након доношења решења извршен је алкотест, утврђена је алкохолисаност од 2,44 промила. О правима је поучен на српском језику, поучен је да има право на браниоца по свом избору, да се о лишењу слободе без одлагања обавесте лица по његовом избору, као и да против одређеног задржавања може изјавити жалбу Вишем суду у Зајечару, а што је задржано лице потврдило својим потписом на Записнику. У списима предмета нема податка да је лице прегледано од стране лекара. Потврда о одузетим стварима постоји у оквиру Записника који је лице потписало.

РАЗГОВОР СА ЗАДРЖАНИМ ЛИЦЕМ И УВИД У ДОКУМЕНТАЦИЈУ

У ОЗ Зајечар, у Зајечару обављен је разговор са затеченим задржаним лицем Д. К. рођеним 20. септембра 1982. године, и извршен је увид у документацију коју је поседовао код себе.

Задржано лице је навело да је ухапшен због сумње да је извршио кривично дело тешке крађе, и то 13. маја 2012. године око 16 сати. Тврди да су му приликом лишавања слободе саопштена права да није дужан ништа да изјави и да све што изјави може бити употребљено као доказ против њега као и да има право на браниоца. Наводи да је исказ започео да даје одмах по хапшењу, а да је бранилац по службеној дужности присуствовао све време док је саслушаван. Изјављује да приком лишавања слободе према њему примењено средство принуде и то физичка снага и лисице. Приликом хапшења није задобио телесну повреду. Навео је да није прегледан од стране лекара. Приликом лишења слободе, односно приликом пријема у просторију за задржавање је претресен, након претреса су му одузете личне ствари и то пертле, бројаница и упаљач за које каже да се налазе у ОЗ Зајечар, а што је непосредно опажено, није се жалио да му нешто недостаје, али тврди да му није дата потврда о привремено одузетим предметима. О лишењу слободе је обавештена његова породица.

Затечено задржано лице Д. К. је тврдио да није добио потврду о привремено одузетим предметима, већ само решење којим је одређено његово задржавање. Затечени полицијски службеник је навео да се приликом одузимања предмета од задржаних лица увек сачињава потврда коју потписује лице коме су предмети одузети, и примерак потврде се одмах уручује задржаном лицу. Извршен је увид у одузете предмете од задржаног лица Д. К. Констатовано је да се предмети који су одузети од њега чувају на столу дежурног полицијског службеника у танкој провидној најлон кеси. Међу привремено одузетим предметима налазиле су се пертле, једна бројаница и један упаљач. У моменту посете није била доступна евиденција о привремено одузетим предметима од задржаних лица.

Д. К. је тиму НППМ дао на увид решење о задржавању до 48 сати, бр. КУ 417/12 лс бр. реш. 35, донето 13. маја 2012. године. У решењу је наведено да се именованом задржавање има рачунати од 13. маја 2012. године од 16,00 часова, када је лишен слободе, као и да је о томе, посебним писаним актом обавештен истражи судија и Основни државни тужилац у Зајечару.

За потребе чувања одузетих предмета од задржаних лица не постоји посебно закључано сместиште (*орман, сеф или слично*), већ се предмети који су одузети од задржаних лица чувају на столу дежурног полицијског службеника у танкој провидној најлон кеси.

УТВРЂЕНО

Постојећи систем чувања одузетих предмета од лица задржаних од стране ПУ Зајечар је непримерен, односно не обезбеђује сигурност њиховог чувања.

ОСНОВ

Устав РС гарантује право грађана на имовину и мирно уживање својине, а Закон о полицији прописује услове и врсту предмета који се привремено одузимају, уз обавезу вођења посебне евиденције о тим предметима, као и њиховом смештању на одговарајући начин.

ПРЕПОРУКА

ПУ Зајечар ће унапредити система чувања одузетих предмета од задржаних лица тако што исти обавезно морају бити на одговарајући начин обележени, евидентирани, одлагани и чувани у засебном складишном простору који се закључава.

ЗАМЕНИК ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА

Милош Јанковић